

La Nació

Setmanari adherit a la Unió Catalanista

Redacció i Administració: Canuda, 14, pral.

COM S'AFIRMEN LES ACCIONS NACIONALISTES

DIVERSES i repetides vegades s'ha demostrat que el cas nacionalista de Catalunya és un cas idènticament igual al sens fi de casos nacionalistes que per tots els indrets del món es manifesten. S'ha dit i repetit això i s'ha dit i repetit, també, que a pesar de tenir, Catalunya i els catalans, ben viva l'existència del nostre problema nacional, ni els catalans ni Catalunya es preocupaven amb prou intensitat de fer factible, plenament factible, l'adveniment d'un règim de llibertat que no coaccionés baix cap aspecte l'afirmació de vida nacional que els catalans, com a agrupament ètnic, tenim dret a veure regoneguda.

En tots els pobles on hi batega l'esperit que halena en el cor dels moviments nacionalistes, aquests, juntament amb els homes que senten com a propies i amb tota intensitat les idees de llibertat col·lectiva, han tingut, a tothora, no pas el braó ni molt menys l'audàcia—puix que ni l'un ni l'altra són necessaris—però si l'arrogancia de presentar-se davant per davant dels poders de l'Estat respectiu per tal de demostrar, d'una faïç ben categòrica que en aquells pobles s'hi debateix un problema de llibertat nacional que sols per mitjà de la llibertat pot solucionar-se i sols amb la llibertat ha de desaparèixer.

A Catalunya, per part dels agrupaments més o menys nacionalistes que han tingut ocasió de poguer-se presentar enfront de les organitzacions polítiques de l'Estat, no hi ha hagut ni l'enteresa, ni la convicció, ni tant sols una lleugera consciència nacionalista, que fes veure, d'una faïç clara i diàfana, als homes representatius de les tendències i actuacions adjectivades com a catalanes, quina era la necessitat que per Catalunya hi havia d'esplanar ben concretament, ben explicitament, ben sincerament, davant de l'Estat, totes les aspiracions nacionalistes que per al nostre poble, com a nucli col·lectiu, eren reclamades. No s'ha fet, en el cor mateix de l'organització de l'Estat, l'afirmació del problema català, perquè no hi ha hagut, encare, cap parlamentari de Catalunya que hagi sentit, amb la intensitat que cal, com dintre seu s'hi removia l'anhel de fer esclatar, amb la major rapidesa possible, la llavor germinadora d'un nou estat de llibertat nacional que fos la síntesi i l'afirmació suprema de l'existència, dins la

nostra terra, d'aquella tendència nacionalista que si avui no es manifesta prou accentuada és perquè, encare, dins de Catalunya, s'hi remouen grossos defectes i notables mancances que afecten d'una manera directíssima a l'estructura nacional del nostre poble, massa desfigurada, massa desnacionalitzada i massa inconscient, en general, del que és i representa, per a un poble, l'exteriorització de l'anhel lliberador que les afirmacions nacionalistes pressuposen.

Les afirmacions que el nacionalisme català havia de deixar fetes i havia d'anar repetint cada vegada que les incidències de la nostra lluita a fer aquelles afirmacions ens portessin, havien d'ésser fermes, infrangibles i inflexibles. Havien d'ésser fruit, totes elles, de la nostra natural manera d'actuar i del normal desplegament de les energies nostres, volent dir amb això que amb tota dignitat i amb tota noblesa les accions oportunistes, convencionals i acomodaticies que han estat, ara, la causa de la insensibilització del nostre poble i de la desmoralització dels costums polítics catalans, havien d'ésser rebutjades de la vida pública catalana.

S'ha d'anar dient i repetint que l'afirmació del problema català no s'ha fet, encare, davant dels poders de l'Estat i s'ha de dir cada dia més fortament i ha de repetir-se cada hora més insistentment, que, fins avui, cap garantia d'assolir resultats immediats han ofert les actuacions en aquell sentit empreses, perquè cap d'elles—i ens referim, no cal

dir-ho, a les actuacions sorolloses que a cada moment i en cada ocasió han mudat de tàctica i de procediments de lluita—ha anat revestida de la seriositat i la integritat ideològica imprescindible en tota actuació col·lectiva que s'encamini vers el perfeccionament dels organismes que influeixen en la vida social dels homes i dels pobles.

Ara, en l'actualitat, i estant amatents, els regionalistes, a la llur actualitat particularíssima i partidista, han plantejat a les Corts espanyoles el problema de les aspiracions de Catalunya, segons ells l'entenen.

Aquest plantejament, que no obeeix pas a un normal desplegament d'una actuació profitosa per a la generalitat del nostre poble no ha d'interessar-nos massa ni ha d'entusiasmar-nos gaire. Com a nacionalistes que som, nosaltres hem de sapiguer que l'actualitat, que l'oportunitat del nacionalisme és una cosa latent mentre no sigui un fet el regoneixement nacional que es persegueix. Per això, bó i sobtant-nos l'actitut dels regionalistes, no podem, sense les nostres naturals reserves, trobar bé l'actitut que darrerament han adoptat en el parlament de l'Estat.

Ens va bé, a nosaltres, que s'hagi plantejat un ampli debat tractant la qüestió catalana, ja que no la qüestió nacionalista catalana. I ens va bé aquell plantejament, perquè per nosaltres, que no ens fíem del homes polítics, tant si són de Catalunya com de l'Estat, no hi ha res que els hagi de posar tan en evidència, davant dels catalans, com el fracàs que obtindran els regionalistes anant a Madrid a reclamar, amb pose de noi rebec, descentralitzacions administratives i facultats autonòmiques a uns homes, polítics de l'Estat, que res volen donar perquè, per altra banda, tampoc la possibilitat tenen de poder concedir res amb caràcter particular a la nostra terra. Bé ens va, repetim, aquest simulacre de comminació nacionalista eixit dels homes de la Lliga vers els homes de l'Estat, però ens va bé, només, perquè existeix la possibilitat que, a la nostra terra, hi hagi homes que, a conseqüència dels resultats dels debats parlamentaris de que parlem, s'adonin, d'una vegada i per sempre més, que les accions nacionalistes no s'afirmen pas mitjançant els requeriments ni les promeses dels homes polítics, sinó enfortint la voluntat col·lectiva del poble i afirmant, a tothora i sempre, el caràcter nacional d'aquells pobles on un viu i potent anhel de personalització s'hi manifesta.

NOUS DISTINTIUS

REPRODUCCIÓ, EN ARGENT, DEL SEGELL
DE LA

UNIO CATALANISTA

Poden adquirir-se a les Oficines de la Unió:
Canuda, 14, principal. — Preu: 1'50

NOTA. La Secretaria de Propaganda reservarà, fins el dia 30 del corrent mes de Juny, els *distintius* dels que, avançadament, els encarregaren. Passada aquesta data, quedaran lliures d'adquisició tots els
= = que no hagin estat recollits = =

La instrucció com a base de llibertat

UNA de les forces més poderoses per a impulsar l'adveniment de la llibertat social i econòmica del proletariat, és la major suma d'instrucció. La instrucció solideja la consciència i assenta principis veritablement orientats, per tal que l'obra pugui tenir estabilitat suficient per a ésser duradora.

Fa molts anys que, en un Congrés obrer, a Laussanne, ja es posà de manifest la instrucció com a arma emancipadora, atenent-se en que la manca d'instrucció, condueix a la misèria, la misèria a l'embrutiment, l'embrutiment al crim, el crim al presiri, i el presiri a l'enviliment, que és pitjor que la mateixa mort.

Tenim, doncs, que la ignorància és el natural enemic que s'oposa a tot progrés i a tota llibertat, car la instrucció, com a estudi conscient de les coses humanes, és l'accentuació de principis que afirmen llibertats inherents a l'home.

L'obra cultural i educativa és obra de construcció, que millora l'estat d'imperfeció social que anul·la l'home i li dona tot el que li és propi i l'afirma.

Per a la consecució d'aquest millorament, l'obrer—és lamentable dir-ho—no presta, en general, afició constant i decidida per impulsar-lo, fent-se necessari, en conseqüència, un impuls d'inclinació moralment forçada, que, si en la forma vé a semblar imposició, sigui, en el fons, l'exercici de la voluntat pròpia.

Instruir el poble és fer-lo conscient, és donar-li el mitjà per a arribar al fi, car l'obrer és home, i té drets adquirits, com a part integrada de la gran família humana.

L'obra és gran i complexa, puix representa la transformació radical dels organismes socials que avui regeixen aquesta confusió de lleis sense veritable ordre jurídic que les personalitzi, basades solament en la conveniència, i no en la justícia.

«També nosaltres — diu en Bakounine — estem convençuts de la necessitat d'una ampla instrucció popular. També creiem que la ciència, amb totes ses altures i totes ses profunditats, deu estar oberta i a l'alcanc del poble. Però, per a que el poble s'instrueixi, cal que tingui temps i mitjans d'estudi; cal que pugui alimentar-se ell i els seus fills durant el temps dels seus estudis; i això implica la necessitat d'una transformació radical en l'organització actual de la societat.»

Naturalment que, partint d'aquesta base, suposa un radicalisme difícil d'implantar en els temps nostres, però quelcom podria fer-se en tal sentit, si és que veritablement hi hagués interès en preocupar-se pel millorament social i econòmic de la classe obrera.

És cert també, que aquest millorament no pot ésser realitzable sense que l'obrer adquireixi aquells graus d'instrucció i educació necessaris per a que, conscientment, sàpiga que tota millora té un principi i un fi, i que una cosa i altra tenen d'harmonitzar-se.

En sociologia, el treball és la base fonamental de la vida.

Diu l'Adam Smith: «La terra no produiria sense el treball. Així, doncs, el treball és la veritable riquesa.»

L'obrer, que és el factor treball, s'esforça

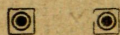
en les seves lluites, per demostrar tal cosa, i d'aquí neix aquest etern dualisme, que és fomentat, a més, per l'odi que cova en els cors dels que es creuen superiors, emparats, com estan, per les lleis que avui regulen la vida social dels homes.

Què és el que podria esmenar o suavitzar tal cosa? La instrucció; aquesta instrucció que avui l'obrer no posseeix, i la ignorància del qual l'explota el factor capital, segur sempre de vèncer en la lluita, feta força social, força benefactora.

És lamentable, en tots conceptes, que l'obrer estigui orfe de cultura, d'instrucció, puix, si no fos així, ja pel seu propi esforç, ja per la seva pròpia iniciativa, podria desenrotllar la seva intel·ligència, solidejar el seu esperit, per tal d'ésser una força impulsiva i creadora.

Restant ignorants a tot el que és instrucció i cultura, els treballadors jamai veuràn realitzada aquella magna obra que ha de constituir, un jorn, la base fonamental de tot equilibri que uneixi, amb fraternal amor, tots els éssers de la mateixa espècie.

AGUSTÍ PEDRET I MIRÓ

Festa d'Infants i de Flors

Any II

DIUMENGE passat se celebrà, al Parc Güell, aquesta festa pregonament nacionalista que, com l'any passat, ha estat organitzada pel Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria i la Cooperativa Mutual Catalana a profit de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

No va succeir, malgrat els milers de patriotes que hi assistiren, el més lleu incident que privés de descapdellar-se, dins la més estricta normalitat, el bell programa que constituïa la festa.

En una propera edició donarem a conèixer als nostres llegidors el resultat econòmic exacte de la festa; avui solament podem manifestar que aquest resultat supera en molt al que va obtenir-se l'any passat.

Volem fer remarcar amb pregona joia, que la gran veritat de que l'ensenyament català és l'únic mitjà per tal d'aconseguir la nacionalització de Catalunya, l'assoliment de la llibertat nacional, espiritual del nostre poble, comença a ésser capida pels patriotes catalans.

Perquè aquesta veritat va invadint l'ànima del nostre poble, és perquè la festa del diumenge reixí tan brillantment. I aquest mateix motiu és perquè els patriotes conscients, fita la mirada en la renacionalitzadora tasca que la «Protectora» du a terme—subvencions a escoles catalanes i a concursos comarcals de lectura i escriptura de l'idioma patri, organització de Concursos d'Història Nacional, institució de càtedres de català a totes les Normals de Mestres i Mestresses de Catalunya, etc., etc.—, van atapaint cada dia més els seus nombrosos rengles, fins el punt que ja avui pot afirmar-se rodonament que no hi ha cap nacionalista de debò—que es faci ben bé càrrec de la magnitud del nostre gran ideal nacional—, que no sigui soci, de l'essencialment nacionalista i s'associació Protectora de la Ensenyança Catalana.

Uns mots sobre l'Art d'Imprimir

JO no sé si la Redacció de LA NACIÓ acceptarà, per a insertar-les en les columnes del seu valent setmanari, aquestes lletres; crec que sí, que ho farà, i, amb aquesta creença, vaig a exposar una anormalitat que s'ha dut a terme, amb greu perjudici de la classe obrera de l'Art d'Imprimir, tan necessitada d'ésser encaminada per viaranyos positius, que la condueixin cap on pugui assolir qualques reformes en son règim de treball, potser el pitjor de quants oficis se practiquen a Barcelona.

M'ha induït a fer-ho, el meu desig de que desaparegui aquella anormalitat, impropia de ser sostinguda per individus d'un ofici que requereix que cada obrer tingui un cert grau de cultura regonegut, car és forçós, quan menys, haver llegit i escrit i saber el que s'ha llegit i escrit. El fet d'haver-se publicat, en les mateixes columnes de LA NACIÓ, quelcom referent a una de les dues entitats que ostenten el títol Art d'Imprimir, d'una faigó que no deixava entreveure prou clarament l'existència de més d'una societat de resistència del mateix ofici, m'han donat motiu, també, a ocupar-me d'aquest dualisme, sense altre objecte que procurar la fusió d'ambdues entitats en una sola, ja que, de no fer-se així, cal que l'ofici renunciï a tota millora.

Si no em traeix la memòria, fa, ara, tres anys que el nostre ofici sostingué, durant set setmanes, una vaga, ocasionada per la negativa dels patrons a acceptar unes bases presentades per nosaltres els obrers. No vui fer esment de les facècies per les quals passàrem, perquè és opinió meua el no parlar de coses pretèrites, que no poden dur altra cosa que un defalliment en l'ànim de tots els caixistes, car aquella vaga fou una derrota vergonyosa, la culpa de la qual deu repartir-se entre tots els caixistes, absolutament tots. No vui, tampoc, fer consideracions respecte de si era o no oportuna la presentació de dites bases en aquella època, ni si anaven embolcallades o no de la raó.

Vui dir, només, que, com succeeix sempre, la fallida de la vaga, portà una molt pronunciada crisi societaria, a l'extrem que el nombre de socis minvà tant i tant, que quasi no hi havia els suficients per a poder ostentar e nom de societat.

No sé com, ara fa poc, va iniciar-se, entre aquells pocs conseqüents, un corrent d'entusiasme, que trascendi fins arribar a alguns tallers, i que animà quelcom les exhaustes llistes de socis, començant-se a relacionar, la societat, amb les entitats germanes — dels maquinistes, relligadors, litògrafs i gravadors—, embastant-se una unió de totes elles, camí dreturer, al meu entendre, per a arribar a fer una cosa pràctica i profitosa.

Començava, així, a clarejar, en l'horitzó, una nova auba, potser de més bon auguri que les anteriors, car, és sabut, de tot temps, que la unió fa la força. Els caixistes començaven a obrir el cor a l'esperança, i es disposaven a afegir llurs noms a les fileres de la societat, preveient una campanya profitosa, així que la unió fos un fet.

I allavors aparegueren proclames per a la

creació d'altra societat del mateix ofici, amb el mateix nom; i es trobaren adeptes, i es redactà un reglament, que fou aprovat; i quedà de fet constituïda.

Heu's aquí l'anormalitat a que em referia al començ d'aquestes ratlles: anormalitat, absurditat, incongruència, o el que sia, que em sembla que tots aquests adjectius li poden ésser aplicats.

Pot subsistir aquest estat de coses? És saludable per a l'Art d'Imprimir l'existència de dues entitats, que forçosament, irremissiblement, han d'ésser rivals? Podem, així, arribar a fer obra pràctica?

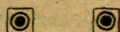
Cal que una desaparegui desseguida, immediatament, per a sumar-se, els seus elements, a l'altra. De no ésser així, les dues moriran d'anèmia fatalment a no trigar gaire.

La col·lectivitat del nostre ofici està àvida de juntar-se i cercar la manera de millorar llurs condicions econòmiques, que prou ho necessita; més, deü esperar a fer-ho a que hi hagi una sola entitat, i encare, aquesta, mancomunada amb les demés branques que componen l'Art del Llibre.

Me sembla que la solució és facilíssima: sols manca voler-ho fer; i crec jo que això voldran fer-ho tots els obrers, car en profit de tots serà.

Mentre així no sia, no esperin que creixi la rodona dels caixistes associats.

J. MESTRES

Pels homes que lluiten per la llibertat del món

SEUIM, i seguirem, des d'aquestes planes, publicant noms dels catalans que, amb llurs donatius, contribueixen a augmentar la sotscripció que tenim oberta per tal de fer present, als voluntaris de la nostra terra, quina és la simpatia amb que a Catalunya veiem l'acció que ells, en bé de la llibertat del món, realitzen.

No hem de cansar-nos recomanant a tots els amics nostres el deure moral que tenim els nacionalistes catalans vers els legionaris de Catalunya que breguen per a aconseguir l'anorreament de l'imperialisme brutal i antihumà. Aquest deure moral nostre ens obliga a interessar-nos pels fills de la nostra terra, germans nostres, que han portat el nom de Catalunya fins davant de les horts teutòniques, enemigues de la llibertat i massa aimants dels refinaments sanguinaris i torturadors.

Els nostres amics, repetim-ho, han de contribuir a la sotscripció que tenim oberta. Les nostres idees, lliberals i humanes, ho reclamen i ho exigeixen.

Suma anterior	550, 80 ptes.
FELANITX (MALLORCA)	
Josep Quiriones.	2,00
BLANES	
Joàn Ribas	10,00
BARCELONA	
Juventut Catalanista de Barcelona (import d'un paquet).	15,30
Joàn Burés i Cabot	0,50
Jaume Pujadas	0,50
R. Mateu	1,00
Dionís Bulbena.	0,50
TOTAL	580,60 ptes.

Del moment bèl·lic

La flor de muguet

MAIG... El mes en el qual la Natura cobreix els camps, el prats, els jardins, els boscos, les riberes, de flors i catifes verdes, transcorre, deixant arreu perfums infinits i visions de bellesa... És l'època, eternament, de la renovació de la vida, de l'amor!

Nosaltres, malgrat trobar-nos entre mig de ferre, plom, metralla, i tot el material precís per a la guerra, per a la suprema lluita, malgrat sentir, ben sovint, vora nostre, l'halè horriblement fret de la mort, també la sentim, en la sang i en l'esperit, la influència de l'estació de les belles metamorfosis, la primavera! Les flors també hi fan llur aparició entre nosaltres, per a conuiu-hi, fent-nos muda però eloqüentíssima ofrena dels colors i de les aromes llurs, com si no volguessin ésser menys que els homes, en donar, per al bé del món, la vida i l'ànima propies, en el sacrifici sublim que la selecció espontània de la humanitat de cor sà i cervell serà volenterosament soportat!

La flor més preuada i de més elevat valor simbòlic, a França, és el muguet, el diminut muguet, de modest aspecte i senzill perfum...

Des d'aquestes quilomètriques avingudes, sota terra, damunt de les planes i a les muntanyes, quan per etzars de la dura brega hem de pujar-hi, nosaltres se'n recordem, ara, de la flor de muguet, característica representant, vora dels exèrcits francesos, de la flora patrial!

I se'n recordem perquè ella, ubriquant-nos breument amb la simplicitat de l'olor emanat del minúscul calze llur, en un èxtasi lleuíssim, ens porta, en vertiginosa ensems que suau carra eteria, fins a la terra enyorada, on hi descobrim la llar tristíssima, la mare nostra, o la dòna amarada en llàgrimes i els fills mirant-la o amb els capets a la falda seva, com a conorant-la, en l'actitut d'adoloriment propia dels infants quan veuen sa mare entristida i callada per una causa que ells no poden comprendre... Per això se'n recordem, ara, de la petiteta flor de muguet... ambaixadora de la primavera... obrint-se pas per les valls immenses, de verd Nil encatífades, destacant-se de la tonalitat uniforme del paisatge, com a guspires, de color distint, de l'espai infinit despreses, que volen ésser un mot d'esperança i encoratjament en mig de la monotonia de la lluita quotidiana... I és per això que, durant el mes de Maig, que va estingint-se, la deria nostra ha estat cercar el muguet més hermós i de flaire més esquisida, i posar-lo dins del plec de paper on pocs moments abans la ploma nostra hi ha destil·lat, en forma gràfica incorrecta, l'ànima tota...

Alguna vegada, davant de l'espectacle panoràmic magnífic de la naturalesa, fit l'esguard mig-cluc en una d'eixes floretes significatives, ens hem fet, mentalment, aquesta pregunta: Aqueixos éssers humans que es troben separats de nosaltres, materialment, per uns quants metres, però que, en el sentit moral, estem distanciat per abims, curulls de cadavres, i per torrents, per catarates, de sang dels homes, aqueixos éssers, diem, hi tenen dret a una de les flors de la França, a una flor de muguet?... — No i no mil voltes! — respònd una veu des

del més pregón de l'ànima nostra, tocada en les afeccions més delicadament sensibles... —

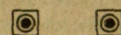
Emperò la veu majestuosa, dolça, inflexible, inexorable, alhora, de la mare eterna, es deixa sentir, des del si ignot de l'univers dels mons, i disposa que se'ls faci present de tots els dons i de totes les joies de la vida, als mals fills de la terra: així apendran a ésser bons...

No-res-menys, hom vacil·la, i pensa, malgrat tot, si, perquè, aqueixos homes desviats, senten la vida de la faigó tràgica repetidament manifestada, enlloc de contemplar, serens, la normal existència dels pobles, llurs ulls oblics, encastats en llurs testes tetraèdriques, només hi veuen una planuria sense horitzó i eritzada d'agudíssimes espines i atapeïda de rocs cantelluts, i com a únics habitants, feres, monstres i, retorçant-se per terra, serps verinoses; i, per tant, hom pensa si cal repetir, amb el poeta:

No en tastaran de bellesa, no!
Estàn condemnats a barbarie eternal!

CAMIL CAMPANYÀ

Secteur Postal 109 Maig 1916

Aspectes de la lluita Notes del viatge

Els inútils

EN totes les classes socials i en totes les empreses de tota mena que de bona fè i desinteressadament se proposeu per a defensar els interessos d'una classe hi trobareu sempre un nombre determinat d'individus que així que es parla d'algun projecte que pugui beneficiar la classe a la qual pertanyeu surten desseguida proclamant ben alt, perquè tothom els senti, que no cal que es proposi res perquè, segons ells, tot és inútil i res pot fer-se. Essent-hi en totes les classes socials aquesta plaga, no podia faltar-hi en la nostra classe de viatjants.

Quan LA NACIÓ se'n dirigí oferint-nos les seves pàgines desin eressadament a tots els viatjants per tal d'empendre aquesta campanya i defensar els interessos de la nostra classe, desseguida sortiren un nombre determinat de companys proclamant a tort i a dret que el que ens proposàvem seria un fracàs. Uns argumentaven que el que cercava aquest periòdic no era res més que actuar amb fins polítics; altres deien que el que ens proposàvem anava nogensmenys que contra l'associació nostra, com si tingués res que veure una cosa amb l'altra; i fins alguns s'atreïren a proclamar que la nostra classe no devia confondre's amb altres estaments que lluiten pel seu millorament social, volent dir que la nostra classe és superior a les demés. Així per l'estil s'of la cantarella dels inútils, dels que no tenen cap ideal social, dels que per ells tot deü estar i deixar-se com és.

Malgrat, però, aquesta campanya realitzada pels que mai seran capaços d'assolir res en profit de cap mena d'ideal, podem dir que totjust fa quatre dies que parlàvem de la nostra organització social, i avui ja la tenim començada. Ha calgut només que en aquestes columnes la discutís, per a immediatament posar-se al costat nostre el benemèrit Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, organitzant la secció destinada a la nostra classe. Del resul-

tat que pugui donar aquesta nova secció creada dintre del C. A. de D. del C. i de la I. no n'hem de dubtar ni un moment, car aquest resultat reflexaria a tothora l'entusiasme i la intensa tasca per nosaltres emerçats.

Ara, companys, només cal treballar per engròixir el nucli constituït en aquest Centre, ingressant com a socis del nostre gremi, per a poder assolir el que ens proposem. És un deure de tots el contribuir-hi; siguem-hi tots, i així serà més fàcil arribar a la finalitat que cerquem.

JOAN ESCAPA I LLAC

Convocatoria

El Gremi de Viatjants i Corredors, del Centre A. de D. del C. i de la I., ha publicat una al·locució interesantíssima per a tots els socis d'aquell Gremi, en la qual s'els convoca per a la reunió que tindrà lloc demà, diumenge, a les onze del matí, en el seu estatge social, per a la discussió i aprovació del Reglament que ha de regir el Gremi esmentat.

De l'al·locució de que parlem són els següents conceptes:

«Volguts companys: No us fixeu amb els noms de la Junta proclamada; tots ells modestos, alguns desconeguts per vosaltres. Això és relatiu; sols direm que darrera de nostra modestia hi trobareu una bona voluntat per a treballar en profit de tots, però necessitem més; necessitem l'ajuda de tots vosaltres, pregant-vos no deixeu de fer propaganda en tots els terrenys. En vostres converses, durant el viatge, en el tren, per tot arreu on aneu, parlem del nostre Gremi, procurant inscriure més socis perquè els 200 convocats el dia 23 d'Abril, i avui quasi hem doblat aquest nombre, pugui arribar al d'un miler, el dia de l'aniversari de la constitució del nostre Gremi... I què és el que no farem allavors?»

Programa?... Promeses?... Poques paraules us direm sobre això. Volem entrar de ple a la vida social de Catalunya, i ocupar el lloc que ens pertoca; treballarem per a aconseguir per tots els mitjans lleals, aquelles millores morals i materials de que tan mancat està el nostre Gremi, avui oblidat de tothom i poc respectat per molts.

Farem campanya per a lograr la reducció de tarifes de ferrocarrils, i una tarifa especial per a les caixes de mostres dels viatjants; anirem a la consecució d'una reducció de preus en les línies de tramvies d'aquesta ciutat, pels corredors de comerç de plaça, millora que ja tenen en algunes capitals estrangeres; a fer adquirir pels nostres quefes, un segur de vida i accidents de treball, millora que disfruta el més modest obrer manual i que no tenim nosaltres que estem exposats diàriament a ésser víctimes d'ells.

També, i amb la ajuda del Centre, pensem obrir un curs de conferències culturals, relacionades, la major part, amb assumptes de viatge i comercials, perquè el viatjant pugui perfeccionar-se.

Volem crear una Biblioteca, on el viatjant i corredor pugui fer consultes de tot el relacionat al seu important treball.

Organitzarem, amb l'ajuda de tots vosaltres, un *Registre d'informes comercials*, assumpte molt important i que tan mancat n'està el nostre estament.

Per tant, i a l'objecte de poder donar més forma a nostres idees, us preguem que el dia 11 del proper Juny, a les onze del matí, en l'estatge del C. A. de D. del C. i de la I., no falteu a la reunió general per a aprovar els estatuts que han de regir dins nostre Gremi.

AL VOL

La verola

RESULTA vergonyós i denigrant per a Barcelona, aqueix seguit de greus defectes que cal anar retreient, i és més vergonyós encare adonar-se que, malgrat retreure-ho sense parar, en res hi ha esmena, i no es realitza la més lleu acció que pugui fer suposar que, a la fi, a Catalunya, a Barcelona, s'és començat un període de digna resocialització que ens consentirà existir, individualment i col·lectivament, amb la dignitat que cal als començaments de la vintena centuria.

L'Acadèmia d'Higiene de Catalunya, que tant ha treballat per a determinar una forta millora a la higiene pública de Barcelona, ha venut una forta plantofada al rostre social de la ciutat nostra, fent conèixer en una Memòria, tot just publicada, com a Barcelona encare hi moren abundor de malalts de verola. Avui, arreu del món, la netedat triomfa, les infeccions reculen i la mortalitat disminueix; a Barcelona, no; a Barcelona, la higiene pública hi és desconeguda; la brutícia hi acreix; les malalties infeccioses delmen.

Mentre escric aqueixes lletres, la cara se m'encén de vergonya. Apar que Barcelona sigui l'únic poble, del món, indiferent a les propies dissorts, més ben dit, que es complau en enfonsar-se en el rebaixament ciutadà, que s'abandona a les males arts dels seus enemics, que senti el goig pervers d'adonar-se que els adversaris no troben obstacle en la vil tasca d'embrutar-la, de corrompre-la, de degenerar-la, d'escolar-li la vida, d'infectar-la, d'enriquir-se emmalaltint-la, explotant-la clínicament, prostituint-la, emmetzinant-la, assassinant-la.

Ens diu l'Acadèmia d'Higiene que vintitres de les principals urbs de l'Europa, en l'any 1912, no tingueren defuncions per verola; altres deu ciutats poquíssimes morts per verola; Palerm 509 morts; Barcelona 172; però no cal espantar-se, a l'any següent, al 1913, Barcelona ja passà al davant, i registrà 532òbits devariolosos; i aquest any de 1916, als primers tres mesos, ja s'han mort 133 persones de la verola; multipliquin-ho per 4 i trobaran que aguantem dignament el primer lloc a Europa com a ciutat infecta i putrefacta. Cal no oblidar que el que passa amb la verola succeeix amb totes les malalties infeccioses, que són les morbositats que mostren l'estat higiènic d'una urb, i dir estat higiènic vol dir civilitat, dignitat, civilització, cultura, bondat pública, amor al proïsme, i totes les qualitats que posseeixen les urbs normalment organitzades, i que viuen la vida, digna i honorable.

La nostra espiritualitat urbana se'n sent del greu mal de descatalanització, de desbarcelonització, que afavoreixen sia destruïda, rosegada pel cranc de les col·lectivitats, que és la intromissió, en el si de la nostra vida, d'heterogenismes psíquics i morals que s'hi troben bé, en la nostra vida desnaturalitzada que no oposa cap mena de resistència a ésser corrompuda i anorreada.

De primer, es malmena la salut física, s'afebleixen les energies de l'existir, se les enerven amb baixos plaers, i, empeltant vida corrupta, el corc arriba a l'esperit urbà i nacional i el degrada, llevant dignitat i personalitat, i l'esclau abjecte ja és fet: les malalties urbanes campen, les epidèmies maten, les baixeses denigren, les abdicacions avergonyeixen, les misèries morals ofeguen, es viu sensualment, les idealitats es mustiguen i la bestia humana tota nafres i ronya jeu al raser erm d'un poble. *Fuït!*

Les veus ben intencionades no paren de cridar: «Salveu-se!», i el poble no escolta... Pensem que els pobles que tenen morts de verola, de malalties infeccioses i de morbositats evitables, són pobles degenerats destinats a desaparèixer perquè són pobles sense esperit, sense afirmació

d'ells mateixos, són pobles sense ideologia, i, al món, vida sense ideologia és mort! No volgum morir expressament! Volguem viure! Encare s'hi és a temps!

Crueltat

De dalt dels balcons de certs carrers de l'Eixample s'ha de presenciar el depriment espectacle de carros que duen braus morts a la Plaça Monumental, enquistats de qualsevolga faigó, del tot al descobert, i encare espeternegant i en convulsions d'agonia; per les bosses del carro degota la sang, devagades surt a raig fet, deixant un rastre sagnant que a més d'ésser una mostra d'incivilitat i de manca a tota llei de consideracions socials, ho és de gran deixadesa i de brutícia. Ja sé que és per de més parlar-ne. Tot el que fa mal a la ciutat i la deprimeix és el que és més respectat i tractat amb tota cura. Qu'ens pensa l'Ajuntament de la ciutat de Barcelona de tot això?... El mateix que pensa de la incuria general de la urb, dels serveis municipals, que no poden ésser pitjors i més abandonats, dels locals de les escoles de nois i de noies, de les atencions i consideracions que es deuen al ciutadà honrat de Barcelona, de tot el que fa referència a la gestió del municipi de la nostra aimada ciutat.

Els regidors es queixen sempre del mal concepte previ, que la ciutat té de tots els que l'administren, més hom pregunta al regidor que es queixa, que digui, posant-se les mans al pit, si ell creu lleialment que Barcelona està ben administrada, o bé és que Barcelona és un fèu per a les organitzacions polítiques que l'administren.

Tal com està administrada Barcelona, no ho és cap més ciutat del món. Jo no vui afirmar que l'administració municipal barcelonina sigui la més immoral del món, perquè estic segur que respecte a immoralitat sempre hi ha un pitjor; però, sí vui dir, que no hi ha cap altra administració municipal tan sense idealitat, tan sense espiritualitat ciutadana que la mogui, que la orienti, que la guiï; cap altra en la qual el municipi i la urb, es trobin tan separats, tan sense relació de cap llei, sense sentiments que les uneixin, tan sense funció de representació que les organitzi, tan sense personalitat que les afirmi i deversifiqui, cap altra administració tan desgavellada i incharacteritzada en el sentit ciutadà, i cap altra ciutat tan mancada de solidaritat ciutadana i de civisme, que faci sentir-se als ciutadans, elements tots tan indispensables a la ciutat, que cada un d'ells se senti la vida de tota la ciutat en el si del propi existir i que s'adoni que la vida pròpia es dilata i s'expandeix fins al punt d'extendre's i penetrar a la vida de tots els conciutadans i d'existir per tots els àmbits de la ciutat.

Potser sí que hi ha moltes ciutadans de Barcelona, no masses, que a tothora són presents a la vida de la ciutat i que tant viuen de l'amor d'ella i per ella, que en reben totes les impressions, les impressions dolentes, i el llur esperit se'n plany tan intensament, que fa eternir fins els grossos carreus de la façana de Casa la Ciutat, qual esperit és tot blàncor per als ignoscents i bons dels ciutadans honorats de Barcelona; més, d'administrador de la ciutat, que estigui encès d'amor per la urb, i disposat per ella a totes les lluites, que em perdonin, però jo conto que no n'hi ha ni un. Tot són paraules de mal pagador. Si n'hi hagués un, tots el coneixeríem: passaria pels carrers de la ciutat, acompanyat de la veneració de tota Barcelona; per poc que aqueix barceloní fes, la ciutat es dignificaria, hi hauria més netedat, es beurién bones aigües, els queviures serien bons, les estades higièniques, els carrers endregats, els agents municipals modosos, els estudis polítics... i no es veurien pels carrers de l'Eixample com hi passen, deixant rastre de sang, els carros que treuen de la Plaça Monumental les roques de braus i cavalls que encare espeterneguen

Els lligams de raça

CADA dia són més forts els que ens uneixen amb els fills del Canigó: la sava catalana, arreu en gesta, puja ufana: els fills de les terres pirenenques, el jovent de les planes del Rosselló, a la Provença i a Llengua d'Oc, que vessen llur sang generosa a l'Alsàcia, a Verdun, a les riberes dels rius de la França septentrional, deturant la invasió dels barbres del Nord, es barregen amb els legionaris catalans, que ofereixen el sacrifici voluntari de la vida seva: d'aquesta acció humaníssima en que tots hi col·laboren ne serà conseqüència natural la llibertat perdurable de les nacions i dels homes de demà. Ells, els fills de més enllà de les Alberes, ne són conscients, d'això dit, i ens ho estimen... Les cartes d'en Delpont, el bon amic de Perpinyà; d'en Francis i d'en Grandó, els conreadors entusiastes de les lletres catalanes; les cartes de M. Wittwer del Boix, l'il·lustre patriarca que hi té dos fills oficials a la guerra, ens ho testimonien prou; i, més que totes aqueixes lletres, encare, les que es reben dels soldats apadrinats que lluiten al país germà, ho fan veure ben al viu si n'és d'agrar l'esforç espontani que realitzen ara els catalans... Transcrivim avui alguns dels més bells paragrafs extractats de les cartes d'aquests herois. En Joan Delós, del 98.e Regiment territorial, que escriu a l'amic Carbonell, s'explica així:

«No sé com rememorar-vos-ho, de tan content com som estat, doncs en aquest «paquet» d'ara hi havia turrons, que els he fet tastar als companys catalans, que són quatre a la Esquadra meua; són tots de la banda de la Prade, de l'altra part del Canigó, i em diuen que vos saludin als de la Unió Catalanista; i jo els he contat que tot això m'ho envia un padri que m'han donat els nostres germans fills del migdia, que tant ens estimen, i que som, tots, de la mateixa raça, i parlem el mateix idioma. No caldrà pas, doncs, germans de patria, que vos digui que ens batem amb fè inòdita, per a expulsar de la terra francesa aquests brigants imperialistes i per a deslliurar les nacions per ells violades, amb la furia dels inconscients... Creieu que les faccies i les accions inqualificables de tota mena són tals i tantes, que no tenen, no poden tenir, mai, perdó de ningú... A Verdun hi continuem forts, esperant la victòria, que, enc que tardí molt, nostra serà... Estimats padris: fins ara, no som comprès que volia dir Unió Catalanista; és veritat que no ho havia pas ben comprès; més és que no sé pas gaire de lletra: sóc d'una família pobre, i no han pogut fer-me estudiar molt temps... Com me parreu dins la vostra lletra, he comprès, en poques paraules, el que és la Unió Catalanista; siguem sempre units, i també un jorn vindrà que tot se posarà en plaça...»

En Josep Riarola, de Perpinyà, en totes les cartes que ens envia sempre ens conta l'emoció dels rossellonesos quan llegiren a *L'Independant* les noves de l'excursió a Perpinyà feta pels catalans i la grandiosa manifestació de simpatia amb que foren rebuts pel poble. Llegiu el que ens diu, entre altres coses, de la darrera hora d'ara de la guerra de les guerres:

«Saludeu als amics de la Unió Catalanista; sóc feliç en fer-vos-ho present en nom dels

demés catalans companys meus de lluita; enc que durin tant com duren les violentíssimes batalles al semientorn de Verdun, fent treballar xorcament els soldats dels imperis, comprem diaris cada dia i llegim, amb fruïció, els que ens envien vosaltres, que són ànima dels cossos nostres, puix que ens donen força per a seguir lluitant, fins que vencem o caiem... Perquè heu de saber que aquesta guerra és una continua matança d'homes ara inevitable: totes aqueixes masses humanes llençades contra les nostres fortificacions, a l'assalt, són segades per l'artilleria grossa i les metralladores nostres, especialment per les peces de 75. Els legionaris catalans que, l'any passat, a la Champagne, es trobaven a la línia de foc, podrien descriure, amb tots els caràcters de la realitat crua i horrible, els efectes causats per l'acció precisa dels artillers i metralladors de la legió nostra damunt de l'exèrcit invasor... Ara, la batalla de Verdun és, fins a cert punt, una fallida per als assaltants: hi han perdut ja massa gent: a mi em fa l'efecte d'un eixam de papallones que, enamorades d'una flama, en la foscor de la nit, s'hi atancen, i, tal com van apropant-s'hi, enlluernades, van caient!... No us dic res més referent a aquest particular, puix no puc expressar-me lliurement en tot... Doneu una cordial estreta de mans a nostres amics de la Unió Catalanista i al Comitè de Germanor, particularment a les dames i damiseles, distingides i generoses, que d'ell ne formen part: en esperit, a les seves plantes...»

L'Isidre Pascal ens conta l'alegria immensa que té en rebre noves de Barcelona:

«L'exteriorització dels sentiments vostres és bàlsem suauíssim per als dolors físics i espirituals d'un soldat del món; més, per a nosaltres, soldats de la França, l'acció benefactora i espontània que veniu realitzant no té preu...»

L'Esteve Combes, fill del Vallespir, soldat del 326.e Regiment territorial, ens escriu així:

«Saludeu a tots els bons amics del Comitè de Barcelona; estic contentíssim d'ells; bona sort i salut a tots, i un record afectuós i franc de M. Wittwert del Boix: així m'ho ha dit...»

Heu's aquí, ara, el que m'escriu el darrer dels herois nomenats, un brau patriarca, nat al fons del Vallespir, que té per mare una de les xamoses pubilles de les serralades de la Serrallonga, tan bellament cantades pel castic trovador Carles Bosch de la Trinchera...

«Us escric, avui, del meu Vallespir estant. Nosaltres seguim, ara com sempre i amb més interès que mai, totes les incidències de la vostra hermosa i digna actuació catalana... Som enamorats — bé ho sabeu prou — de la vostra terra i de les vostres coses, i aimem pregonament la vostra catalaníssima literatura, qual evolució i constants avenços coneixem abastament. I força contents n'estem de conèixer les vostres coses, perquè elles fan arrelar en el nostre cor profunds sentiments d'amor per la vostra Catalunya dolçament eterna. Les proves d'heroicitat i els nobles exemples de valentia que els vostres homes en plena guerra porten a terme ens fan tenir la certesa més absoluta que serà la nostra civilització i la nostra raça la que eixirà triomfant en aquesta lluita entaulada contra una pseudocivilització, exòtica i ferotge, que voldria esclavitzar els nostres sentiments i tota la nostra vida...»

ARNAU DE VILANOVA

LA MANCOMUNITAT

La tercera assemblea

HA tingut lloc la tercera assemblea de la Mancomunitat Catalana; els diputats vinguts de tots els indrets de Catalunya han discutit, serenament, plàcidament, el reportatge presentat pel Consell Permanent, en la Memòria del qual, com tampoc en les sessions de l'Assamblea, hi hem vist una nota viril de protesta contra la suspensió, per part de l'Estat, de qualques capítols dels presupostos de la Mancomunitat.

Els projectes d'acord eren:

Liquidació del Presupost.

Exenció dels arbitris.

Escola general per correspondència.

Foment de les Cooperatives agrícoles de producció.

Plànol de carreteres i camins veinals.

La liquidació del Presupost fou objecte de llarga deliberació, un poc viva, derivada precisament de la manca d'estabilitat en que ha de viure la Mancomunitat. Ningú pot dubtar del nostre amor envers aquest organisme català, fill de la iniciativa i de l'alt patriotisme de dos homes pertanyents a la nostra comunitat política, en Manuel Folguera i Duràn i l'Antoni Suñol. Però, per aquest mateix amor que sentim, pel nostre pregon desig de consolidació i engrandiment de la Mancomunitat, és pel que, més d'una vegada, hem combatut l'administració que hi desenrotlla la Lliga, que és perillosa, perillosíssima, no comptant, encare, amb les tan anhelades delegacions. Obrar sense mesura, obcecats per la mania de la notorietat, és comprometre un organisme en el qual tot Catalunya hi té posades grans esperances. Prudència és el que cal als diputats de la Mancomunitat, per a no comprometre'n el crèdit i fer fallar una aspiració de Catalunya abans d'haver pres còs d'obra definitiva.

L'exenció d'arbitris, tal com s'acordà, és un bon estimulador per al desenvolupament urbà dels pobles.

L'Escola general per correspondència, sistema generalitzat en molts països, és de gran importància, ja que facilita el pa espiritual als estudiosos que, allunyats de les grans urbs, es troben impossibilitats d'obtenir els elements científics necessaris per al desplegament del llur intel·lecte. Les escoles per correspondència, principalment en l'ordre mercantil, han donat, arreu del món on se troben, fruits notabilíssims, que és d'esperar els donarà també l'escola que s'ha acordat crear per la Mancomunitat, si no cauen damunt d'ella certs enciclopedistes, que tot ho acaparen i tot ho malmenen.

De tot el que l'assemblea ha aprovat, el projecte de foment de les Cooperatives agrícoles de producció és el més important. Coneguda de tots és la situació de l'agricultura nostra, que, deixada de banda pels alts poders de l'Estat, ha portat sempre una existència migrada. El problema del crèdit agrícola és una necessitat cabdal, la base de la prosperitat de l'agricultor i de l'èxit de les labors llurs.

Finalment, hi ha el plànol de carreteres i camins veinals, que, per no conèixe'l, tot regoneguent la transcendència que ha de tenir, no en parlem.

Un incident còmic posà fi a la tercera assemblea. La minoria lerrouxista presentà una proposició volent picar els dits als de la Lliga per les afirmacions fetes al banquet del Parc Güell; aquests se defensaren de l'escomesa enfadant-se, però, fent afirmacions menys radicals que les al·ludides; veritablement, perillava la unitat de la majoria. L'Albert Bastardas, només, estigué en son lloc, recordant la superexistència de la Llei de Jurisdiccions.

R. FOIX

L'expansió de Catalunya

Assumpció

(Paraguai)

UNA veritable confirmació de la vitalitat de nostra raça s'ha produït en el Paraguai.

Dues vegades s'havia intentat la constitució d'un centre català i el foc de l'entusiasme dels iniciadors s'apagava al contacte del gel de l'apatia general.

Les halenades d'amor i poesia que nostra estimada Catalunya escampa pel món sencer esdevien febles a l'arribar an aquestes llunyanes terres i no tenien prou força per a trencar el cercle de pessimisme que empresonava la majoria dels catalans residents al Paraguai, que ja fa anys són molt nombrosos.

Però... s'intentà de nou; un estol de fills de la nostra terra empenygué novament la tasca. A les paraules de defalliment dels *experimentats* respongueren crits de fè i... triomfàrem!

Ja tenim Centre Català! Els germans de patria que em lleixin no poden, no, capir l'alcanç d'aïtal exclamació, si no han traspasat aquest gran toll d'aigua que ens separa.

Dir ja tenim Centre Català, en aquests països exòtics, és com, havent-ho perdut tot, poder exclamar de nou: Ja tinc llar! ja tinc família! ja tinc cares somrients que em parlen com me parlava ma volguda mare quan jo era infant!

És jove encare el niu d'amors i grats records de nostra dolça terra nadiua, més encare que degut a llur joventut adoleix d'algunes deficiències, el ferm propòsit dels nous consellers, tot ardisa, de fer quelcom pràctic que enalteixi la colònia i, amés, l'optimisme que regna, sobirà, en nostre aïmat Casal, les anirà fent desaparèixer.

L'embranchida que li donaren llurs iniciadors i el fervent entusiasme amb que hi concorregueren els que vingueren després, fou tan fecund, que, fent solament poc més d'un any que està fundat, ha donat ja moltes vegades que parlar a la premsa assumpcionenca, d'una faigó força fatigosa per al nostre amor propi de catalans.

La celebració de la festa inaugural fou ja un festival artístic que sobrepujà a tots els que d'aquest caràcter s'havien celebrat a Assumpció.

Encare que tots els números del programa foren ovacionats, n'hi hagué un que hi ha que fer-ne menció particular per l'èxit grandios que obtingué. Fou una bella composició: «Lluny de la meua terra», lletra de Mossèn Cinto i música d'un company nostre, el mestre director del nostre Orfeó, que la cantà, en Jaume Segalès, de l'Orfeó Català, de Barcelona.

D'allavors ençà ha donat nostre Centre moltes proves de vida plena; una de les més rellevants fou la visita que feu l'Orfeó al Museu i Biblioteca Nacional. L'encarregat de donar la benvinguda a l'Orfeó, el doctor Viriato Díaz Pérez, notable literat espanyol, director de dita institució i gran aïmat dels catalans, digué coses tan hermoses i tan ben dites, que ens feu glatir el cor a tots.

Un altre dels actes que revestiren també gran lluïment, pel seu caràcter artístic, fou el concurs de dissenys per a la Senyera i el d'himnes per a l'Orfeó. Sortí guanyador del primer en J. Dalmau i de l'altre el que sotscriu la present.

S'han donat una serie de festes íntimes, que han estat altres tants èxits. Per a demostrar el caràcter típicament català de totes elles, n'hi haurà prou dient que són molts els que han après aquí a l'Amèrica la dansa nacional nostra, símbol de germanor: la sardana.

La primera festa anyal, celebrada al teatre Nacional, fou un triomf grandios.

Aquell foc d'entusiasme, que encengueren els iniciadors, s'ha propagat ja a centenars de cors, que, com a modernes vestals, en curen amorosament...

Els catalans del Paraguai estan d'enhorabona. El Centre Català ja camina sol... Aquell salónet que encare no fa dos anys era tot el seu Casal ja no és més que una dependència insignificant de una de les millors cases de la capital del Paraguai on els catalans s'hi guareixen de les gebrades de l'enyorament...

Tenim Orfeó, quadre escènic, que, acertadament dirigit pel company Albons, tot energia i voluntat, va de triomf en triomf; Academia de Dibuix, on els companys S. Marsal i J. Dalmau posen en pràctica allò de *per amor a l'art*, puix amor a l'art és tenir de dedicar-s'hi per professió, i, *per a descansar*, estar atrafegats, a les vetlles, amb els molts alumnes dels dos sexes que hi assisteixen.

A aquest afany de posseir instrucció és degut a que ja són innombrables els que vénen a Amèrica no pas solament per a conquerir la independència econòmica, sinó també per a cercar-hi la llibertat moral, que sols se pot assolir procurant-se cada home la més íntegra i vigorosa dignificació, que els catalans hem de tenir interès en esmerçar-la, tota, en bé i profit de Catalunya, per a la qual, i particularitzant-nos a la nostra acció, els catalans d'Assumpció sentim desigs d'ésser dels que més se distingeixin en la fina labor de trenar garlandes, que, com a bells atributs de gloria, ha d'ostentar dignament ergullosa la patria catalana.

RAMÓN SOL

llada necrològica en homenatge al poeta, a l'amig i al català, i a benefici de la seva desolada família.

La festa tingué lloc en l'esplèndid saló-teatre del Centre Català, que aquesta vegada ha respost a una obra cultural i patriòtica cedint desinteressadament el seu local.

El programa era una selecció. Les sublimitats artístiques excelses i variades s'ajuntaren per a retre tribut d'admiració a qui fou devot fervent llur.

Inicià la vetllada el que us fa aquest relat amb un estudi sintètic de la obra d'en Balmas Jordana.

La senyoreta Leticia Ciano, gentil catalanòfila, executà, al piano, amb molta discreció, obres de Bach i de Chopin.

La senyora Bach de Llobera, distingida arpista, ens delectà amb Debussy, Godefrid, i una cançó popular, d'en Llobera.

En Ramón Vilaclara, il·lustre violoncel·lista, ens feu fruir obres de Faure i Saint-Saëns.

I, per a completar la primera part, els senyors Lleó i Conrad Fontova desgranaren al violí i al piano, d'una faigó brillantíssima, dugues composicions de Monasterio i Sarasate.

La segona part començà amb una oració del senyor Chacón, representant del Club Sindical de Empleados, qui llegí, ensems, una inspirada composició poètica, escrita en homenatge a en Balmas Jordana.

Seguiren: la senyoreta María Sáenz, al piano, amb unes pàgines d'en Peer Gynt, molt aplaudides; la mezzo-soprano argentina senyoreta Ires Méndez, qui cantà la romanza de *Mignon*, i una altra peça, acompanyada al piano pel seu professor, en Ramón Guitart; els mestres Fontova, violí i piano, que interpretaren perfectament uns aires russos de Wieniowski; el senyor Vilaclara i la senyoreta Ciano, violoncel i piano, que glosaren a Schumann i Dinkler; i, per últim, el Quartet de la Sociedad Argentina de Música de Cámara, que executà un concert, de Borodine, formant un conjunt digne de la reputació assolida pels seus components: Lleó Fontova, director i primer violí; Carles Pessina, violí segon; Anibal Canut, viola; i Ramón Vilaclara, violoncel.

La concurrencia, poca, però escollida, premià la labor dels artistes amb franques demostracions de simpatia.

..

La Comissió de l'homenatge feu imprimir un opúscle, de 32 pàgines, contenint algunes de les més belles composicions poètiques d'en Miquel Balmas Jordana, amb que s'obsequià a cada una de les persones concorrents a la vetllada.

..

Mancariem al deure que ens imposarem quan

Buenos Aires

Els amics del que fou bon patriota, notable poeta i humorista subtil, en Miquel Balmas Jordana, tràgicament desaparegut en el naufragi del vaixell *Príncep d'Asturies*, han celebrat una vet-

S. CARBONELL I PUIG

COMISSIONS :: REPRESENTACIONS
:: ADMINISTRACIÓ DE FINQUES ::

CABLE: SUBUR APARTAT DE CORREUS: 226

::: SANTIAGO DE CUBA :::

MIGRANYA

DOLORS NEURALGICS
FEBRES, Etc.

SE CUREN AMB

KALMINE

En venda: Centre Productes Farmacéutics del Dr. Andreu, J. Uriach i Cia.
J. SEGALÀ

Al detall: En totes les farmacies
CAPSES D'UN CATXET: 35 cénts.

Pels homes que lluiten per la llibertat del món

Per a contribuir a la sotscripció oberta a profit dels voluntaris catalans, s'ha editat una
POSTAL AL·LEGÓRICA
(Biblioteca General)

Val 10 cèntims

Se ven a la nostra Administració

acceptàrem la corresponsalía literaria de *Renai-xement* i LA NACIÓ, si no fessim quelques comentaris, desproveïts de tot criteri mesquí, al marge dels fets deplorables esdevinguts amb motiu d'aquest generós i lògic tribut d'admiració de la col·lectivitat catalana a Buenos Aires vers l'home bò, intel·ligent i patriota, que era en Miquel Balmas Jordana.

El Casal Català, que tantes proves de patriotisme té donades, fent honor al lema: Centre de Cultura, que ostenta, s'adherí, des del principi, a la idea noble, cultural i humanitària, donant, el seu digne President, senyor Algueró, formal i categòrica paraula a la Comissió, presidida pel venerable doctor Antoni de P. Aleu, qui anà a sol·licitar el concurs dels seus elements. Es convingué que l'Orfeó Català, entitat autònoma del Casal, tindria a son càrrec una part de la veïllada.

Ja estava tot preparat i organitzat, quan un cert número d'individus inicià una protesta, fins a obtenir assemblea de l'Orfeó. Aquesta acordà, per majoria, concórrer a l'homenatge; però encare no quedaren satisfets els protestants, i, ajuntant trenta-cinc firmes, que sempre es troben al Casal, per a un acte de protesta, sigui just ficada o no, demanaren nova assemblea; més, aquesta vegada, del Casal en pes, i els hi fou concedida, lamentablement, car els Estatuts no autoritzen cap assemblea que no sigui anunciada amb vuit dies d'anticipació. Si s'hagués tractat d'un cas d'extraordinària urgència, pel bé de Catalunya, i el Consell Directiu s'hagués atrevit a convocar-la, invocant la dignitat de la Patria i fins la salvació del Casal, aquests elements firmants de la petició no l'haurien deixat fer de cap de les maneres, arribant a la violència, com fan molí sovint, per impedir-la. Però, en el cas que ens ocupa, aquests senyors reglamentaristes no tingueren cap mena d'aprensió en violar els Estatuts. I, ai del Consell, si hagués fet respectar-los!

En aquesta assemblea, es donaren espectacles molt sensibles, llàstimosos. Els resultats d'ella foren la negació absoluta de tots els sentiments de humanitat i patriotisme.

És vergonyós haver-ho de dir, però la veritat, per punyent que sigui, jamai hem de disfreçar-la.

Ni la carta que es llegí previament de la Comissió de l'homenatge a en Balmas Jordana, fent renúncia, per motius de dignitat humana i col·lectiva, del concurs de l'Orfeó, pogué deturar la profanació.

En mig d'aquest ambient insòlit, vegérem feta runes la ideologia del Casal Català.

Triomfava la passió, l'odi etern i implacable, que no s'ablanceix ni davant la mort cruel i tràgica.

Les profecies d'en Miquel Balmas Jordana s'han complert, però. Ara és quan se fa justícia a l'amic desventurat.

H. NADAL I MALLOI.

GUAITA

Ja fa anys, entre'ls regionalistes y els radicals (?) se vénen repartint el govern de la ciutat de Barcelona. Ara son majoria uns, ara governen els altres; però entre tots formant i dirigint l'acció municipal.

Segons els regionalistes, els radicals son uns aprofitats; i segons els radicals, els regionalistes no baden. No coneixem la vida municipal en detall i no podem esbrinar el que de cert pugui haver-hi en les contraposades opinions; no obstant es un fet innegable que en els grans afers municipals n'hi vegiem de totes menes defensant-los.

Ara mateix s'està escatint a l'Ajuntament una qüestió cabdal com la d'aprovisionament d'aigua, i del poc que s'ha parlat, n'hem de deduir que malgrat fer un any i mig de la dolorosa epidemia de tifus, encara no han trobat el moment definitiu d'arranjar-ho.

Era a l'acabament de l'epidemia, que el Ajuntament barceloní, per a guanyar temps, acordà per a la conducció d'aigües de Moncada la tuberia de ciment, qual acord, per alguns, fou qualificat del ciment armat regionalista.

No sabem el que ha passat. El cert és que d'aleshores ençà les aigües de Moncada se llencen, i que Barcelona paga cada mes a la Companyia de Dos Rius més de dotze mil duros per surtir-la de l'aigua precisa per a substituir la que es llença de Moncada.

D'aquell anomenat ciment armat regionalista no n'hem sentit parlar més, i a pesar de aqueix gens menyspreciable benefici que es proporciona a la Companyia de Dos Rius, els carrers de l'Aixample son una porqueria de la pols que hi ha.

Es molt possible que si es presenta el cas de nomenar un empleiat qualsevol, totes les forces polítiques municipals se posaran en dansa i se farán discursos de tons pujats i de dugues o tres hores de durada. Emprò d'aquells dotze mil duros mesals que's fan guanyar a la Companyia de Dos Rius de des de quan l'epidemia tífica, no n'haureu sentit parlar gaire, i quan se fá, és amb tota precaució, o al menys ho sembla.

Per això quan se parla de mals administradors municipals no sabem distingir, car de tots n'hi han hagut en els grans afers municipals. Radicals i regionalistes s'han repartit les penes i les glories.

Contracte d'escombreries, túnels de la Reforma, portada d'aigües, monopoli d'Empreses Fúnebres...

F.

consolidat en el míting celebrat el diumenge passat per la Societat de fogoners i mariners La Naval.

La unanimitat i entusiasme amb que s'acordaren les conclusions de l'acte demostren la ferma i convicció amb que es va a la lluita, la confiança en el triomf de les justes aspiracions dels marins.

Les conclusions presentades a les Companyies són: 1.ª Augment de 25 per 100 sobre els sòus actuals, al personal subaltern, en totes les navegacions neutrals. 2.ª Augment de 50 per 100 sobre els sòus actuals, al personal subaltern, en les navegacions dels mars bloquejats amb motiu de la guerra. 3.ª Abonament de les hores extraordinàries a raó d'una pesseta l'hora, siga quin siga el treball realitzat. 4.ª Segur de la vida de 2,000 pessetes per a les famílies dels tripulants víctimes de naufragi en qualsevol de les circumstàncies que aquell ocorri. Les conclusions presentades al Govern, diuen: 1.ª Presentació a les Corts per a ésser discutit i aprovat el Reglament del Treball a bordo del barcos, aprovat per la Federació d'Obrers de la Navegació i del Transport d'Espanya, al Congrés de Bilbao. 2.ª Creació immediata del Montepiu Marítim Nacional. 3.ª Implantació d'Escoles Nàutiques per a la ensenyança professional.

El plaç concedit a les companyies per a resoldre, se fixà en el passat dijous, acordant-se que a partir d'aquell dia s'obriria en conseqüència i tal com les circumstàncies aconsellesin, el que ens fa creure que, una vegada més, per la toçaderia i absoluta manca d'humanitat del capitalisme, la classe treballadora haurà de recórrer a la vaga per a fer respectar i triomfar les seves justes aspiracions.

L'ART FABRIL

El Sindicat La Constancia s'ha dirigit a tots els sindicats, anunciant-los el propòsit d'acudir a la vaga per tal de fer atendre les seves aspiracions, tota vegada que per la classe patronal han estat rebutjades unànimament.

El Sindicat, que formulà les seves demandes, fixant-les en un augment de 25 per 100, ara les ha modificat i reclama 50 per 100, i a més rebaixa a nou hores de la jornada de treball.

Anc que no s'hagi fixat la data de la declaració de vaga, se duen amb febrosa activitat tots els treballs preliminars de preparació per a poder, en un moment donat, llançar-se a la lluita amb tots aquells elements que per la seva organització són ja un anunci de victòria.

L'actuació obrera

Amb un plé a vessar, tingué lloc, en el Cine Muntanya, l'assemblea dels obrers de l'art tèxtil.

En ella es manifestà la mala conducta seguida pels burgesos de dit ram, quins atenén als seus fins egoistes, es neguen a concedir la demanda feta pels obrers, de l'augment d'un 25 per 100 sobre els jornals, havent resultat inútils totes les gestions fetes per arribar a un acord.

Els obrers atribueixen aquesta ridícula actitud a les traïques del «Fomento del Trabajo Nacional», qui amb les seves abjeccions no fa més que provocar el malestar que plana damunt dels obrers.

La assemblea es decantà partidària de la vaga general, resolent, per unanimitat, en cas d'anar-hi, que no sols es deu demanar el 25 per 100 d'augment, si que també no treballar més de nou ho-

FONDES I CAFÉS DE LES COMARQUES LLEIDATANES

que en concepte d'abonats reben setmanalment LA NACIÓ i *Renai-xement*

AGRAMUNT

Fonda Martí
Cafè Ribera

BALAGUER

Fonda La Palma

BELLCAIRE

Fonda Catalana

BEI L'IVER

Fonda Viayna

LLFIDA

Cafè de l'Univers

PONS

Cafè del Venturera

TÀRREGA

Fonda d'Espanya
Cafè del Jardí
Cafè d'Espanya

CERVIRA

Hotel d'Espanya

GUISSONA

Cafè de La Unió
Fonda Santesmases

Els conflictes socials

ELS MARINS

COM era d'esperar, l'actitud de les companyies navileres negant-se a cedir els augmentos que tan justament reclamen els treballadors del mar, ha produït un ampli moviment d'unió entre aquests, que es vegé fortament

Finí l'acte, prenent-se, amb un sí unànim, en consideració el següent:

Que la vaga general textil es declari quan la Junta ho cregui convenient.

Que la Jun'a és posi d'acord amb els teixidors per a orientar-se i confeccionar les bases.

♦ El dijous passat tingué lloc, a la Casa del Poble, el miting organitzat pel comitè pro-presos Ceniceró.

Ocupà la presidència el company Pestaña, cedint la paraula al company Amador, qui amb breus paralles demostrà la necessitat de intensificar l'actual campanya fins assolir l'objecte pel qual es lluita.

En semblants termes i explicant els motius que han provocat els successos de Ceniceró, se expressaren els companys Berenguer, Babra, Climent, Noriegà i els senyors Iglesias (Emilià) i Ulled (Josep).

Resumí en Pestaña, dient que en aquesta campanya hi deuen pendre part elements de totes les tendències. Fa esment del cas de Molà (Tarragona), on, diu, la guardia civil ha ametrallat indefenses dones. Acaba anunciant que el comitè te en projecte realitzar, al final de la campanya, un miting a Ceniceró mateix.

♦ Pel mateix fi i en semblants formes d'exposició, és celebrà un miting a Igualada. Hi parlaren els companys Fabregat, Vilanova i Domínguez, d'aquesta, y els companys Seguí, de Barcelona, y Sánchez Rosa, de Sevilla. Fou un èxit.

♦ Demà, diumenge, es celebrarà a Tarragona el Congrés de la Federació Socialista Catalana. L'acte inaugural tindrà lloc, a les 10'30 del matí, al «Salón Moderno», amb un important miting de propaganda socialista, prenenthi part varis delegats de les diferents entitats catalanes.

NOVES

A Llucmajor, un nucli de bons patriotes hi està organitzant la constitució d'una entitat cultural i d'afinitat remarcadament catalana. Els desigs dels iniciadors és dotar a dita població mallorquina, que amb sa joventut aïmant de coneixements, constitueix un camp abonat a la vera definició nacional, d'una biblioteca pública amb el major nombre d'obres possible i d'una càtedra de Gramàtica Catalana, que començarà aviat sots la valiosa ajuda de la benemèrita Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana. A més, la inauguració de ses tasques serà precedida de l'aïçament de la senyera de les quatre barres, ben sola i lliure al vent, essent la primera que, després del 1714, onejarà així honorada en la Catalunya insular, per qual objecte no reparem en insinuar, a les entitats catalanistes, que, en tal diada, vulguin dirigir a aquells bons companys de pàtria unes lletres de felicitació i encoratjament.

Hem rebut un ben presentat volum que conté la *Revista anyal de 1914*, que, segons costum, edita la Secció de Propaganda del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria. En la *Revista* de que parlem, a més de l'acostumat recopilament dels principals actes realitzats per aquella floreixent corporació durant el curs a que es contreu el volum, hi figura un curiosíssim historial compendiat, consistent en un recull d'efemerides de l'acció de totes les Seccions del Centre des de sa fundació. Fullejant aquest volum, s'heu ràpid esment de la intensitat i plenitud que ha assolit la vida social de l'entitat que acobla els dependents de comerç barcelonins.

Per al dia 24 de Juny, a les deu de la nit, el

Centre Republicà Català Sang Nova, Consell d'Cent, 18, ha organitzat un gran concurs de sardanes, dedicat als Casals de la Unió Catalanista i als aimants de la nostra dansa nacional catalana.

Regiràn les següents bases:

El primer premi s'adjudicarà a la colla que millor balli i degudament reparteixi, a la usança empordanesa, la sardana de concurs, del mestre Teixidó, *La festa de l'arbre*.

Els premis segon, tercer, quart i quint seràn adjudicats a les colles que segueixin en mèrit a la guanyadora del primer.

Les colles podràn ésser formades per vuit balladors com a mínim i dotze com a màxim; satisfarà dues pessetes cada colla a l'inscrure's, donant el nom d'aquesta i el del cap-dancer.

PREMIS: Primer, cinquanta pessetes. — Segon, trenta pessetes. — Tercer, vint pessetes. — Quart, quinze pessetes. — Quint, deu pessetes.

Deuen dirigir-se les demandes d'inscripció, fins el dia 22, al local social de l'entitat esmentada.

La Joventut Valencianista ha celebrat darrerament Junta general ordinària, aprovant-se l'acta de l'anterior, estat de comptes i Memoria dels treballs realitzats per la Junta directiva, acordant-se crear les Seccions Permanents d'Arts i Lletres i de Propaganda i Atracció, renovar la publicació de la Revista portaveu de la Joventut, *València*, per a qual fi es nomena una Comissió per a portar a cap dit acord i celebrar un festival a benifet de les diverses Seccions de la Joventut. La nova Junta directiva quedà constituïda, després de sa reglamentaria renovació, de la manera següent:

President, Robert Blanquer Belda; Vicepresident, Marcell Pasqual Torres; Secretari, J. Climent Pich; Tresorer, Salvador Briansó Nuet; Bibliotecari, Emili García; Vocals, Miquel Durán i Tortajada, per la Secció d'Arts i Lletres; Joan Muntané Aurell, per la Secció de Propaganda i Atracció.

Avui dissapte, dia 10, a les deu de la vetlla, tindrà lloc, al *Mundial Polace*—Porta de la Pau—una reunió preparatòria d'adeptes a la nostra Unió Catalanista que viuen en els districtes del centre de la ciutat, per a constituir-hi un centre-casino que els eixoplugui a tots.

Preguem doncs als nostres amics que visquin en els districtes esmentats assisteixin a la reunió de referència.

El C. A. de D. del C. i de la I. ha obert una subscripció—que el seu Consell Directiu ha encapçalat amb 50 pessetes—, per a contribuir a l'erecció del Monument a l'il·lustre català que, en vida, es digué Francesc Pi i Margall.

Dissapte que ve, dia 17, donya Carme Karr, donarà, al C. A. de D. del C. i de la I., una conferència versant sobre el tema: «L'acció de la dona en l'esfera comercial».

Ens ha comunicat el «Grop Feminal» del districte II, que el benefici líquid obtingut en la Tombolla que organitzaren en profit dels pobres d'aquell districte, que es cloqué el mes passat, ascendeix a 1077'20 pessetes.

El Consell Directiu del mateix es reuní dimarts passat per a discutir la forma que serà distribuïda aquesta quantitat, de la qual en donarem coneixement quan s'efecui.

Així mateix ens pregunten les senyoretes de l'esmentat Grop que fem constar el seu agraïment a totes les persones que amb llurs donatius i treballs esmerçats en profit de tant altruística obra han contribuït al feliç èxit alcançat.

Demà, diumenge, la Joventut del Casal Catalanista del Districte II, La Tralla, anirà corporativament a visitar la tomba d'en Mossèn Jacinto Verdaguier, després de la qual, al retornar al Casal, descobrirà un hermós retrat del nostre poeta, que ha estat costejat per subscripció voluntària entre els socis d'aquesta Joventut, i amb molta cura dibuixat pel consoci de la mateixa, en Francesc Català. Es llegiràn poesies i parlaments patriòtics.

Ha estat posada a la venda la primera postal de la col·lecció editada a favor dels infants serbis.

Es un hermosíssim dibuix del nostre estimat amic, l'eminent caricaturista, Apa.

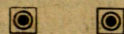
Solament val 10 cèntims! Què cap nacionalista deixi de comprar-la!

Dijous passat tingué lloc, a la Font Pudenta de Montcada, el banquet amb que un agrupament de socis del Círcol d'Ultramarins i Similars obsequià a llur consoci, nostre amic Josep Forcada, per la brillant campanya que en pro de l'oficialitat de la llengua catalana a dita entitat, acaba de realitzar.

La Joventut Catalanista de Barcelona convida a tots els catalans perquè demà, diumenge, a les deu del matí, acudeixin a l'acte que, com anys anteriors i en homenatge a la memoria del gran poeta, Mossèn Jacinto Verdaguier, aquesta entitat celebrarà, el qual tindrà lloc al cementiri nou, davant de la seva tomba.

Per a rendir culte a la pensa privilegiada d'aquell català que tan bé cantà a la pàtria, per donar proves, una vegada més, de l'amor al nostre verb eternal, no hi manqueu. Sàpiguen els fills de Catalunya, en aquests suprens moments, que la França ha regonegut l'oficialitat de la nostra parla, demostrar ben palesament que el nostre poble és ben digne d'aital distinció i molts altres més. Acudiu, doncs, a rendir tribut a la memoria del qui amb la nostra llengua ha portat Catalunya pel món.

Aquesta Joventut ha editat, amb aquest motiu, unes fulles que seràn repartides en l'acte. La mateixa Joventut fa aïnent a tots els delegats de joventuts, Casals, Agrupaments Femenils i a les entitats que hi assisteïxen corporativament, que a les nou sortirà de la Rambla de Santa Mònica on s'agafarà el tramvia, nna comissió de l'entitat organitzadora.

CORRESPONDENCIA

R. M.—Ciutat: Lluiteu, sempre, amb la manca d'espai. Per això no podem acceptar ni publicar treballs, com el de vostè, excessivament llargs, i per això, també, acostumem a posar per condició que els treballs que se'ns enviïn han d'ésser ben curts i concisos.—N. V. i S.—Ciutat: És, ara, passat d'actualitat.—R. C.—Ciutat: Com deu haver pogut veure, no publiquem mai treballs de la índole del de vostè. Provi de fer algun article, i potser el podrem complaure.—M. M.—Guantanamo: L'article serà publicat.—O. T.—Sabadell: La publicació de poesies desdén del caràcter del nostre periòdic.—F. B.—Girona: Ho tindrem present. Mercès.—E. G.—Ciutat: Aqueixes suposades discrepàncies de criteri, que vós ens feu notar, no poden preocupar-nos gens ni mica. Som els de sempre.—F. de P. G. i R.—Terrassa: Ja no volem parlar-ne més.—J. A.—Ciutat: Pot fer-ho i enviar-ho. Ja decidirem.

LA NACIÓ

EDICIÓ DEL COMITE DE PREMSA

DE LA UNIO CATALANISTA

Biblioteca de Comunicació i Hemes

ABONAMENT

1 pesseta trimestre : Estranger: 1,50 pessetes

COMBINACIÓ AMB RENAISSANCE

2,50 pessetes trimestre : Estranger: 4 pessetes

Imp. Josep Sabadell i C.ª, S. en C.—Mallorca, 257 bis